

Zbierka súdnych rozhodnutí

Vec C-725/19

IO
proti
Impuls Leasing România IFN SA

(návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Judecătoria Sectorului 2 București)

Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) zo 17. mája 2022

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Zásada ekvivalencie – Zásada efektivity – Exekučné konanie na základe lízingovej zmluvy, ktorá je exekučným titulom – Námiетка proti exekúcii – Vnútroštátna právna úprava, ktorá neumožňuje súdu rozhodujúcemu o tejto námietke overiť nekalú povahu podmienok exekučného titulu – Právomoc súdu rozhodujúceho o výkone exekučného titulu preskúmať *ex offico* prípadnú nekalú povahu podmienky – Existencia opravného prostriedku podľa všeobecného práva umožňujúca preskúmanie nekalej povahy uvedených podmienok – Požiadavka zloženia zábezpeky na odklad exekúcie“

Ochrana spotrebiteľov – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Smernica 93/13 – Exekučné konanie na základe lízingovej zmluvy, ktorá je exekučným titulom – Nemožnosť vnútroštátneho súdu, na ktorý bola podaná námietka proti tomuto výkonu, overiť nekalú povahu podmienok tohto titulu – Možnosť súdu rozhodujúceho vo veci samej overiť nekalú povahu týchto podmienok v rámci žaloby podľa všeobecného práva – Nemožnosť tohto súdu prerušiť exekučné konanie – Požiadavka, aby spotrebiteľ zložil zábezpeku – Neprípustnosť – Nesúlads so zásadou efektivity

(Smernica Rady 93/13, článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1)

(pozri body 39 – 45, 53 – 60 a výrok)

Zhrnutie

Súdnemu dvoru bolo predložených päť návrhov na začatie prejudiciálneho konania, ktoré podali španielske súdy (Ibercaja Banco, C-600/19, a Unicaja Banco, C-869/19), taliansky súd (SPV Project 1503, C-693/19 a C-831/19) a rumunský súd (Impuls Leasing România, C-725/19), ktoré sa všetky týkali výkladu smernice o nekalých podmienkach¹.

Tieto návrhy patria do rámca konaní rozdielnej povahy. Návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci Ibercaja Banco súvisí s konaním o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, v ktorom spotrebiteľ nepodal žiadnu námietku a vlastnícke právo k nehnuteľnosti, ktorá je zaťažená hypotékou, už bolo prevedené na tretiu osobu. Vo veci Unicaja

¹ Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288, ďalej len „smernica o nekalých podmienkach“).

Banco bol návrh podaný v odvolacom konaní začatom v nadväznosti na rozsudok Gutiérrez Naranjo a i.² Návrhy v spojených veciach SPV Project 1503 sa týkajú konaní o výkone rozhodnutia založených na exekučných tituloch, ktoré nadobudli právnu silu rozhodnutej veci. Napokon návrh vo veci Impuls Leasing România súvisí s konaním o nútenom výkone vedeným na základe zmluvy o lízingu, ktorá je exekučným titulom.

Súdny dvor svojimi štyrmi rozsudkami vyhlásenými veľkou komorou rozvíja svoju judikatúru týkajúcu sa povinnosti a právomoci vnútroštátneho súdu preskúmať *ex offo* nekalú povahu zmluvných podmienok podľa smernice o nekalých podmienkach. V tejto súvislosti spresňuje vzťah medzi zásadou právnej sily rozhodnutej veci a preklúziou na jednej strane a súdnym preskúmaním nekalých podmienok na druhej strane. Súdny dvor sa navyše vyjadruje k rozsahu tohto preskúmania v zrýchlených konaniach o vymáhaní dlhov spotrebiteľov, ako aj k vzťahu medzi niektorými procesnými zásadami zakotvenými vo vnútroštátnych právnych poriadkoch v oblasti odvolania a právomocou vnútroštátneho súdu preskúmať *ex offo* nekalú povahu zmluvných podmienok.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor spresňuje súvislosť medzi zásadou právnej sily rozhodnutej veci a právomocou súdu rozhodujúceho o výkone rozhodnutia preskúmať *ex offo* v rámci konania o platobnom rozkaze nekalú povahu zmluvnej podmienky, ktorá je základom tohto platobného rozkazu.

V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že smernica o nekalých podmienkach³ bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej v prípade, že dlžník nepodal odpor proti platobnému rozkazu, súd rozhodujúci o výkone rozhodnutia nemôže skúmať prípadnú nekalú povahu podmienok tvoriacich základ tohto rozkazu z dôvodu, že právna sila rozhodnutej veci tohto platobného rozkazu sa implicitne vzťahuje na platnosť týchto podmienok. Konkrétnejšie, právna úprava, podľa ktorej sa *ex offo* preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok považuje za uskutočnené a pokryté právnu silou rozhodnutej veci, a to aj v prípade neexistencie akéhokoľvek odôvodnenia v rozhodnutí o platobnom rozkaze na tento účel, môže zbaviť obsahu povinnosť vnútroštátneho súdu vykonať *ex offo* preskúmanie prípadnej nekalej povahy týchto podmienok. V takom prípade požiadavka účinnej súdnej ochrany vyžaduje, aby súd rozhodujúci o nariadení výkonu rozhodnutia mohol posúdiť, a to aj po prvýkrát, prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok, na základe ktorých bol vydaný platobný rozkaz. Skutočnosť, že ku dňu nadobudnutia právoplatnosti platobného rozkazu dlžník nevedel o tom, že ho možno považovať za „spotrebiteľa“ v zmysle tejto smernice, nie je v tejto súvislosti relevantná.

V druhom rade sa Súdny dvor zaoberá vzťahom medzi zásadou právnej sily rozhodnutej veci, preklúziou a právomocou vnútroštátneho súdu preskúmať *ex offo* nekalú povahu zmluvnej podmienky v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou.

² Rozsudok z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i. (C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980). V tomto rozsudku Súdny dvor v podstate rozhodol, že judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko), ktorá stanovuje časové obmedzenie pre vrátenie súm, ktoré spotrebiteľia neoprávnene zaplatili bankám, na základe nekalej podmienky známej pod názvom „podmienka stanovujúca minimálnu úrokovú sadzbu“, je v rozpore s článkom 6 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach, a teda že spotrebiteľia majú na základe tohto ustanovenia právo na vrátenie týchto súm v celom rozsahu.

³ Najmä článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 tejto smernice.

Na jednej strane Súdny dvor uvádza, že smernica o nekalých podmienkach⁴ bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá z dôvodu účinku právnej sily rozhodnutej veci a preklúzie neumožňuje ani súdu preskúmať *ex officio* nekalú povahu zmluvných podmienok v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zataženej hypotékou, ani spotrebiteľovi po uplynutí lehoty na podanie námietky dovoľávať sa nekalej povahy uvedených zmluvných podmienok v tomto konaní alebo v neskoršom určovacom konaní. Tento výklad smernice je uplatniteľný, ak uvedené podmienky boli predmetom preskúmania *ex officio* v čase začatia konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zataženej hypotékou bez toho, aby toto preskúmanie bolo výslovne uvedené alebo odôvodnené v rozhodnutí povoľujúcom výkon hypotekárneho záložného práva, a bez toho, aby toto rozhodnutie uvádzalo, že takéto preskúmanie už viac nemožno spochybníť, ak nebola podaná námietka. Keďže totiž nebol informovaný o existencii *ex officio* preskúmania nekalej povahy zmluvných podmienok v rozhodnutí povoľujúcom výkon hypotekárneho záložného práva, spotrebiteľ nemohol posúdiť s úplnou znalosťou veci nevyhnutnosť podať proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok. Účinné preskúmanie prípadnej nekalej povahy zmluvných podmienok pritom nemožno zaručiť, ak by sa právna sila rozhodnutej veci vzťahovala aj na súdne rozhodnutia, v ktorých sa takéto preskúmanie neuvádza.

Na druhej strane Súdny dvor naopak považuje za zlučiteľnú s touto smernicou⁵ vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá neumožňuje vnútroštátnemu súdu konajúcemu *ex officio* alebo na návrh spotrebiteľa, preskúmať prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok po tom, ako bolo vykonané hypotekárne záložné právo, nehnuteľnosť zatažená hypotékou bola predaná a vlastnícke právo k tejto nehnuteľnosti bolo prevedené na tretiu osobu. Tento záver však podlieha podmienke, že spotrebiteľ, ktorého majetok zatažený hypotékou bol predaný, môže uplatňovať svoje práva v neskoršom konaní s cieľom získať náhradu finančnej ujmy vyplývajúcej z uplatnenia nekalých zmluvných podmienok.

V treťom rade Súdny dvor skúmal vzťah medzi niektorými vnútroštátnymi procesnými zásadami upravujúcimi odvolacie konanie, akými sú dispozičná zásada, zásada koherentnosti a zákaz *reformatio in peius*, a právomocou vnútroštátneho súdu preskúmať *ex officio* nekalú povahu zmluvnej podmienky.

V tejto súvislosti sa domnieval, že smernica o nekalých podmienkach⁶ bráni uplatneniu takých vnútroštátnych procesných zásad, podľa ktorých vnútroštátny súd rozhodujúci o odvolaní proti rozsudku, ktorý časovo obmedzuje vrátenie súm, ktoré spotrebiteľ neoprávnene zaplatil na základe podmienky vyhlásenej za nekalú, nemôže *ex officio* vzniesť žalobný dôvod založený na porušení ustanovenia tejto smernice a nariadiť úplné vrátenie uvedených súm, pokiaľ nenapadnutie tohto časového obmedzenia dotknutým spotrebiteľom nemožno pripísať úplnej nečinnosti z jeho strany. Pokiaľ ide o vec samu, ktorú prejednáva vnútroštátny súd, Súdny dvor spresňuje, že nepodanie odvolania dotknutým spotrebiteľom v primeranej lehote môže byť pripísané skutočnosti, že lehota na podanie odvolania už uplynula v okamihu vyhlásenia rozsudku Gutiérrez Naranjo a i., ktorým Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátna judikatúra, ktorá časovo obmedzuje reštitučné účinky spojené s určením nekalej povahy zmluvnej podmienky, je nezlučiteľná s uvedenou smernicou. Preto vo veci samej dotknutý spotrebiteľ nepreukázal úplnú nečinnosť tým, že nepodal odvolanie. Za týchto okolností uplatnenie vnútroštátnych procesných zásad, ktoré ho zbavujú prostriedkov umožňujúcich mu uplatniť si svoje práva na základe smernice o nekalých podmienkach, je v rozpore so zásadou efektivity, keďže môže spôsobiť nemožnosť alebo nadmerné sťaženie ochrany týchto práv.

⁴ Tamže.

⁵ Tamže.

⁶ Najmä článok 6 ods. 1 tejto smernice.

Vo štvrtom a poslednom rade sa Súdny dvor zaoberal právomocou vnútroštátneho súdu preskúmať *ex offio* nekalú povahu podmienok exekučného titulu, keď rozhoduje o námietke proti vykonaniu tohto titulu.

V tejto súvislosti rozhodol, že smernica o nekalých podmienkach⁷ a zásada efektivity bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá neumožňuje súdu rozhodujúcemu o návrhu na výkon pohľadávky, ktorý rozhoduje o námietke proti tomuto výkonu, posúdiť *ex offio* alebo na návrh spotrebiteľa nekalú povahu podmienok zmluvy, ktorá predstavuje exekučný titul, keďže súd rozhodujúci vo veci samej, na ktorý možno podať samostatnú žalobu podľa všeobecného práva, ktorou sa má preskúmať prípadná nekalá povaha podmienok takej zmluvy, môže prerušiť konanie o výkone rozhodnutia, kým sa nevysloví k meritu veci, len prostredníctvom zaplatenia zábezpeky, napríklad vypočítanej na základe hodnoty predmetu žaloby, vo výške, ktorá môže odrádzať spotrebiteľa od podania a trvania na takejto žalobe. Pokiaľ ide o túto zábezpeku, Súdny dvor spresňuje, že trovy, ktoré by vznikli v súdnom konaní vo vzťahu k sume sporného dlhu, by nemali spotrebiteľa odrádzať od podania návrhu na súd. Je však pravdepodobné, že dlžník v omeškaní s platením nemá k dispozícii finančné prostriedky potrebné na zloženie požadovanej zábezpeky. To platí o to viac, ak hodnota podaných žalôb značne prevyšuje celkovú hodnotu zmluvy, ako to zrejme bolo v prípade žaloby vo veci samej.

⁷ Najmä článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 tejto smernice.